

berg

7

96

377

1928 K 944

7, 23

D. FRIDERICVS LVDOVICVS
KREYSIG

24

PATHOL. ET CHIRVRG. PROF. PVBL. ORD. VIC.

FACVLTATIS MEDICAE WITTEBERGENSIS

H. T.

D E C A N V S

DISSERTATIONEM INAVGVRALEM

DIE XXX. IVNII A. MDCCCXCVI.

H. L. Q. C.

H A B E N D A M

I N D I C I T.

*Physiologorum de natura vis vitalis dissen-
sus exponuntur.*

P A R S I.

1796

D. FRIEDRICHS RATHOVICVS

KRYSIG

PROFESSOR PRAECEPTOR

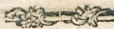
H. B. H. S.

UNIVERSITÄT

Vitam appellare solemus eam corporis humani conditionem, in qua phaenomena nobis offert, tum natura sua tum ratione legum, secundum quas producuntur, peculiaris. Cum vero ex naturae necessitate legi cuidam animus noster adstrictus sit, qua nullum nobis cogitare possimus phaenomenon, quod sine causa sit, quae rationem eius contineat, vitae etiam, quippe complexus phaenomenorum peculiaris indolis, causa statuenda est, quam, nomine a phaenomeno desumpto, vim vitalem appellarunt. Huius naturam ut inuestigarent, medici et philosophi omni fere tempore summa cum animi contentione allaborarunt. Sed quantum etiam, hoc maxime tempore, de eo cogitatum scriptumque sit, quid in nobis sit istud, ex quo tot tamque diversos peculiaris indolis effectus prodire videmus, admodum diversae tamen nunc quoque inter physiologos hac in re obtinent opiniones. Phaenomena quippe quae vitam constituunt, duplicis generis esse et vel in motibus vel in sensationibus cerni, has vero per proprium partium genus, nervosum dictum, istas per ceteras c. h. partes plerasque edī, et utrumque phaenomenorum genus homini cum animali regno commune esse omnes fere affirmant. Iam vero in eo mox dissentiunt, num vna eademque sit causa, quae motus et sensationum organa regat, an diversae potius vires vitales sint constituendae? Deinde cum et in vegetabili regno ea vitae phaenomena deprehenduntur, quae in motibus cernuntur, de eo etiam in diversas sententias abierunt, num vis vitae in plantis obuia cum ea contineat, quae in animali regno motus producat, an diversae indolis ea statuenda sit? Denique et sedis ratione vi vitali in animalibus assignandae litibus nec hoc quidem tempore compositis a se invicem separantur. Qui enim vnam eandemque omnium vitae phaenomenorum causam statuunt, vel eam omnibus omnino partibus datam et primitus insitam, vel nervis solis eam adstrictam esse et ceteris partibus ab his communicari contendunt.

Cum igitur physiologi de vis vitalis identitate vt adunt, seu vna vel multiplici natura non solum sed de sede etiam ei assignanda inter se dimicent, mirum non est, eosdem dum propriam causae, quae vitam producat, naturam scrutari vellent non magis in hac definienda inter se conuenisse. In vniuersum autem duplici ratione a se invicem nunc quam maxime distant; vel enim in vno aut duplicis generis principiis, (quorum vnum neruis alterum organis motus inhaereat) vis vitalis naturam cerni volunt; vel eam in peculiari corporum organicorum mixtione et forma contineri hancque solum omnium vitae phaenomenorum rationem continere sibi persuasum habent.

Quodsi huius de natura vis vitalis dissensus causas scrutamur, eas in ignota plane eiusdem natura latere inuenimus. Ipse quidem ille dissensus, num vna aut plures diuersae indolis vires vitam constituunt, et an neruis solis ea adstricta sit, luculenter docere posset, quantum in definienda huius vis natura a certitudine absumus. Vt autem accuratius de his rebus iudicare liceat, de diuersis ad naturam huius vis definiendam prolatis sententiis quaedam adhuc breuiter exponenda videbantur.

Monendum igitur nobis est; eos, qui causam, quae vitae phaenomena producat in principiis quibusdam aut eo vnico quaerant, iterum in peculiari eorum natura propius definienda a se discedere. Alii quippe, quod iam veteris aevi philosophis placuisse videmus, vitam a substantiis subtilissimis a sensuum nostrorum ditione plane remotis et materiae attributis adeo desitutis, quae spirituum nomine insignitae sunt, contineri credunt. Hinc vel eam substantiam, quam repraesentationum siue sensationum substratum esse credimus, animam dictam, vel similes substantias cum hac magis quam cum materia conuenientes et vel per neruos solos vel per omnes partes diuerso gradu distributas et quasi diffusas in vsum vocarunt, vt vitae phaenomenorum rationem redderent.

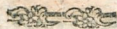
At qui principium cogitans et sentiens vitae causam esse volunt, effectus ipsi tribuunt, quos et eo absente edi animaduertimus; partes enim a corpore nostro vel animalium adhuc vno separatae, quibus nemo sensum tribuit, vitae tamen phaenomena ostendunt.

Dein-

Deinde vero animam nostram non nisi ex vnico suo caractere, nempe ex eo, quod repraesentationum nostrarum nobis conscii sumus, cognoscimus, iam vero multa in corpore nostro phaenomena obseruare licet, quae cum repraesentationibus in nulla omnino coniunctione inueniuntur; quibus igitur si effectus tribuimus, quin rationem aliquam videamus, quam cum iis habeant, admodum temere factam conclusionem admittimus.

Quodsi eorum amplectimur sententiam, qui vnum vel plura similis naturae, nempe inter animae et materiae naturam quasi fluctuantis, principia vitae causas esse statuunt, vereor ne in maiores adeo tenebras incidamus. Si enim repraesentationum causam vitae principium esse dicimus, aliquid tamen habemus, quod reuera datum et experientia cognitum sit; istae vero substantiae neque externi neque interni sensus beneficio cognoscuntur, sed ita exortae sunt, vt physiologi, cum vires corporum sensibus attingere non possent, cogitatione eas assequi conarentur; principia hinc excogitarunt, quibus corpora, quaeque pro suo fere lubitu, impraegnabant. Quemadmodum igitur et inorganici regni corpora principis ab effectibus, quos corpora praesent, denominatis donabant, quale grauitatis, magneticum etc. sunt, sic viuientium etiam corporum peculiare principium, quod phaenomenorum vitae rationem contineret, agnoscendum esse existimant. Cum vero nullius rei, quae a sensuum imperio remota est, ullam habeamus ideam, iis, qui vitae principia phantasiae ope sibi crearunt, idem accidit, quod omnibus naturae scrutatoribus accidat necesse est, qui animi quodam impetu ad ea inuestiganda rapiuntur, quae humani ingenii imbecillitas arctis, nempe sensuum, circumscripta limitibus, nunquam attingere poterit, i. e. phantasiae prolem, vt rem reuera datam amplexi sunt.

Quae cum ita sint, alij feliciores sese in indaganda vis vitalis natura fore existimabant, si materiam aliquam aut plures sensuum ope reuera cognoscendas vitae phaenomenorum rationem continere statuerent. Subtilissimas autem semper in vsum vocandas esse crediterunt, quas in reliquo corporum regno insignia non solum et maiora, quam rudiore et crassiore materiam, sed talia etiam phaenomena

edere obseruamus, quae cum iis in viuis corporibus et in animali maxime obuiis aliquam similitudinem habere viderentur. Multi igitur fuerunt, qui materiam electricam vitae principium salutandum esse voluerunt, inter quos recentissimum de hoc argumento scriptorem, ingenii sagacitate, et doctrinae copia insignem, I. D. BRANDIS,¹⁾ et, cui primo electricitatis sic dictae animalis phaenomenorum inuentum et primam eorundem considerationem debemus, ALOYS. GALVANI²⁾ nominare liceat. Maxime deinde recentissimis chemiae, quam antiphlogisticam vocant, praeceptis ita vsi sunt, vt non solum ad proprias corporis humani functiones et ad naturas morborum melius et certius, quam hucusque factum esset, explicandas ea accommodarent; sed ipsam vis vitalis, quatenus in irritabilitate cerni creditur, substratum in quadam recens detecta materia, nempe oxygenio (eo iam tempore, quo tale, in rerum natura dari, ne certo quidem probatum erat,) inuenisse sibi viderentur. Quid? quod eo iam progressi sunt, vt electricam materiam neruorum, oxygenium vero seu principium acidificans musculorum et organorum motus in vniuersum principium, seu duplicis vis vtrique organorum generi propriae substratum constituere contendant. 3)

Si igitur dicendum quod res est, fateri omnino oportet, de harum materialium praesentia in rerum natura in vniuersum non solum, sed in corpore etiam animali tum phaenomenorum obseruatione, tum argumentatione legitime inde deducta nobis persuasum esse posse; quid? quod hasce materias in oeconomia animali magnas partes agere concedendum videtur. Nimum autem inde conclusisse censendi sunt, qui hasce materias, electricam maxime et principium acidificans omnem vitae phaenomenorum rationem continere statuunt.

Quid vero de vtraque hac sententia censendum nobis videatur in proxime instantem occasionem differendum est. Commendandus enim nunc mihi est

VIR

1) *Versuch über die Lebenskraft*, Hannover 1793.

2) *Ueber die Kräfte der zibier. Electricität etc. überf. von MAIER*, Prag 1794.

3) FOTHERGILL, *über Hemmung der Lebenskraft*, a. d. Engl. von D. CHR. FR. MICHAELIS, Leipzig 1796.

V I R
PRAENOBILISSIMVS, DOCTISSIMVS
CAROLVS SALOMO LOCKE,
MEDICINAE CANDIDATVS DIGNISSIMVS,

LAUBANO-LVSATVS,

qui de vitae et studiorum suorum ratione sequentem in modum Ipse nos docuit.

Ego, CAROLVS SALOMO LOCKE, Laubano-Lusatus natus sum anno huius seculi LXXIV. die XX. Martii, patre SALOMONE CHRISTOPHORO IACOBO LOCKE, Medicinae Doctore, et Laubanensis urbis Physico; matre IOHANNA CHRISTIANA, e gente TREVTLERIANA, quae Budissae floret, oriunda. Quos parentes summi Numinis beneficio viuos adhuc, atque incolumes mihi gratulor summaque semper pietate prosequar. A prima infantia traditus sum praeceptoribus domesticis, qui principia religionis christianae, et eas artes, quibus puerilis aetas ad humanitatem informari solet, fideliter me docuerunt et quibus omnibus gratissimam mentem declaro; maxime vero Praecl. BECKERTO, Scholae Laubanensis Colleg. III. cui graecae linguae elementa debeo, ob egregia sua de me merita summopore obstrictum deum. Nunquam me sentio. Anno aetatis XII. Lyceum, quod patria in orbe floret, frequentavi ibique a Viris Clarissimis ac pie colendis b. GOEBELIO, Rectore, cuius gratissima mente semper recordabor, nec non b. KOSCHIO, Conrectore, eiusque successore BECHERO instructus sum. Anno huius seculi LXXXI. Lipsiam petii, ut ibi artem sanandi discerem, cum iam antea anno huius seculi LXXXVIII. ab Excell. ECKIO, r. r. Rectore Magnifico, in studiorum numerum receptus essem. Ab eo tempore scholas philosophicas, Excell. CAESARIS, philologicas Excell. BORNII, et Excell. ERNESTII frequentavi; in Botanice Clariss. HEDWIGIVM, optime de me meritum, in historia naturali Clariss. LYDWIGIVM, in anatome vniuersa Clariss. HAA-SIVM, et Clariss. FISCHERVUM, nunc Professorem Kiloniensem, praepceptores habui. Physiologiam a Clariss. SCHREGERO, chemiam a Clariss. ESCHEN-BACHIO, Materiam medicam et Therapiam specialem a Clariss. HEBEN-STREITIO, Physicam theoretico-experimentalem ab Excell. HINDENBUR-GIO didici. Praeterlapsis ibi duobus annis Dresdam me conueni, ibique non solum lectiones publicas frequentavi; sed praesentim quoque, duce Clariss. WEIS-

WEISSIO, *Arti obstetriciae operam dedi; idem mihi etiam insignis in me suae benevolentiae testimonium eo exhibuit, quod operationibus chirurgicis, tum publicae, tum privatae ab eo instituendis interesse, mihi concederet, qua propter ei me valde obstructum sentio. In Arte dissectandi cadavera duce usus sum Clariss. HEDENO, Professore theatri anatomici, quem optimum fautorem veneror. Post biennium Ienam veni, et ab Illustr. VOIGTIO, t. r. Prorectore Magnifico, albo academico insertus, ibique per semestre commoratus, Scholis pathologicis, senioticis, therapeuticis et diaceticis Ill. HVELANDII diligenter interfui, et a Clariss. GOETTLINGIO Pharmaciam experimentalem, ab Excell. vero FISCHERO Mathesin puram accepi. Ex urbe Ienensi Lipsiam regressus, ante breve tempus Vitebergam me contuli, ibique a Magnifico TITIO, fascis summa cum laude adhuc tenente, albo studiosorum inscriptus sum, simul vero Gratosum Medicorum Ordinem humanissime rogavi, ut, examine rite superato, summos in Arte sanandi honores mihi tribueret.*

Ex his igitur, quae de vita sua Candidatus nobis Ipse exposuit, apparet, Ipsum non solum a prima iam aetate in iis litteris, quae ad humanitatem spectant, sed deinde etiam, dum medicinae studio se foueret, optima usum fuisse institutione; in utroque autem disciplinarum genere non leuem fuisse eius diligentiam, sed tantum eum profecisse, ut ad summos in medicina honores adspirare posset; non solum nobis in examine pro Candidatura cum ipso nuper instituto, in quo expectationi nostrae egregie satisfecit, sed omnibus etiam litterarum cultoribus libello suo: *de complicationibus dysenteriae febrilibus*, inscripto, proximo die Veneris, d. XXX. Iun. sub Praesidio Exper. D. SALOMONIS CONSTANTINI TITII, Collegae coniunctissimi, defendendo, quem proprio Marte exaravit, fatis et luculenter probavit.

Quo ipso constituto die ut egregiae Candidati nostri, quem pluribus laudare minime necessarium erit, doctrinae testes esse, et actum solennem praesentia sua splendidiorum reddere velint, RECTOREM ACADEMIAE MAGNIFICVM, COMITES ILLUSTRISSIMOS, PATRES ACADEMIAE VENERANDOS, OMNESQUE LITTERARVM FAVTORES, summa, qua par est, observantia et officiose inuitamus.

Wittebergae, d. XXIII. mens. Iunii MDCCXCVI.

Wittenberg, Diss., Ergbd. 7, 1792-96
vd. 18

ULB Halle

004 335 651

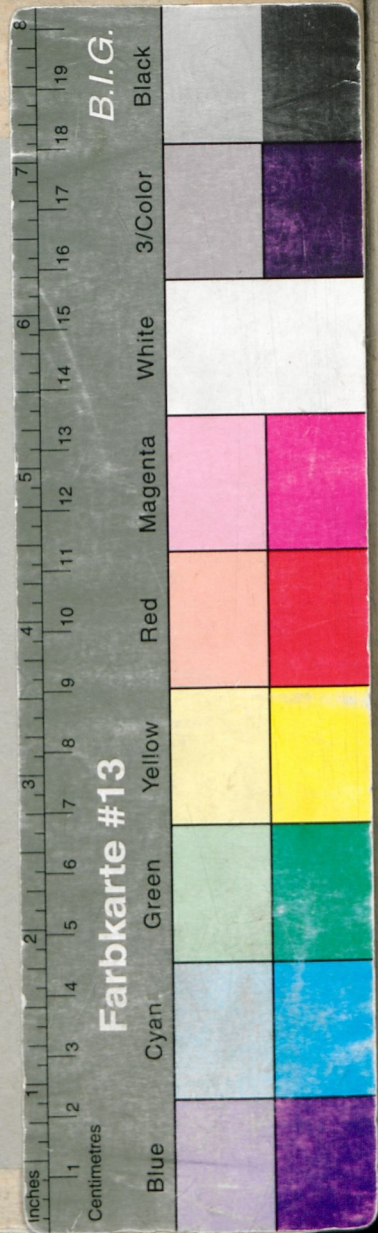

3

f

Sl.

377 1928 K 944

D. FRIDERICVS LVDOVICVS
KREYSIG

7, 23
24

PATHOL. ET CHIRVRG. PROF. PVBL. ORD. VIC.
FACVLTATIS MEDICAE WITTEBERGENSIS

H. T.

DECANVS

DISSERTATIONEM INAUGVRALEM

DIE XXX. IVNII A. MDCCCXCVI.

H. L. Q. C.

HABENDAM

INDICIT.

*Physiologorum de natura vis vitalis dissen-
sus exponuntur.*

PARS I.

1796